

Guia d'aprenentatge

***Pràcticum VI: Pràctiques d'acció professional
i supervisió***

(16 ECTS)

Any Acadèmic 2018-2019

Semestre: 1r Curs: 4t

Grau en Treball Social

Mòdul G: Pràctiques i Treball final de Grau

Matèria: Pràcticum

Professorat: Berta Boada, Francis González i Eva Palasí

1.- Presentació de l'assignatura

El Pràcticum del darrer curs de Grau es desenvolupa de forma intensiva al llarg del primer semestre i posa l'accent en la consolidació de les competències professionals més associades a l'acció professional directa.

Després d'un tercer curs en què, mitjançant les pràctiques extensives, l'estudiant ha desenvolupat competències per analitzar i avaluar diferents contextos, ara és el moment d'aprofundir en les tres dimensions de l'aprenentatge vinculades a la pràctica:

- Capacitació personal: aprofundir en el coneixement de les pròpies capacitats, habilitats, destreses, vinculades a la professió.
- Capacitació acadèmica: desenvolupar les competències pròpies de l'exercici professional, contextualitzades segons els àmbits d'intervenció i emmarcades en els posicionaments teòrics de l'acció social.
- Capacitació tècnica: saber aplicar adequadament instruments i eines imprescindibles en l'activitat professional quotidiana de coneixement, acció directa i recerca.

Les pràctiques en els centres i la supervisió en grup a la Facultat han de garantir un procés de treball progressiu vers el desenvolupament i el perfeccionament de les competències pròpies de la intervenció.

El Pràcticum de 4t curs té 400 hores distribuïdes al llarg d'un semestre. L'estudiant realitza les pràctiques intensives, amb un total de 250 hores en el centre de pràctiques, 30 hores de supervisió i 120 hores de treball personal. Aquesta modalitat de pràctiques requereix l'assistència al centre de pràctiques 4 dies a la setmana (5 h/dia) amb una sessió de supervisió setmanal, de setembre a desembre.

Les sessions del Pràcticum s'inicien la 2a setmana de setembre i finalitzen la 3era de desembre. L'estudiant assisteix al lloc de pràctiques durant 14 setmanes i realitza 14 sessions de supervisió de dues hores.

L'espai de supervisió de quart curs s'organitza al voltant de dos grans eixos: el treball individual on es fa un guiatge personalitzat de les pràctiques i el treball grupal on es fa una posada en comú de l'experiència de pràctiques i s'aprofundeix en aquells temes que es consideren fonamentals per a una major comprensió de la tasca professional.

La filosofia és la del grup de treball que s'organitza i pren decisions autònomament, orientat per una tutora supervisora i el resultat final de cada grup dependrà de la pròpia dinàmica interna i de les interaccions que s'hi estableixin.

2.- Competències a desenvolupar

- C1. Actuar en situacions de crisi o risc social, avaluant-ne els resultats.
- C2. Implementar i avaluar un projecte d'intervenció social.
- C3. Realitzar accions per a la promoció de processos de canvi de persones i col·lectius.
- C4. Valorar la influència dels marcs legals en la intervenció social.
- C5. Valorar els processos d'implementació de projectes desenvolupats en una comunitat.
- C6. Aplicar estratègies d'actuació davant de dilemes i problemes ètics.
- C7. Aplicar habilitats socials per interactuar de forma positiva amb persones, famílies, grups i comunitats i resoldre conflictes.
- C8. Aplicar estratègies per afavorir el benestar professional.
- C9. Valorar documents i informes professionals vinculats a la pràctica professional.
- C10. Responsabilitzar-se de les tasques encarregades i prendre decisions fonamentades, arrel del seu resultat.
- C11. Avaluar i difondre experiències vinculades a la praxi professional.

3.- Continguts

3.1. Fets, conceptes i sistemes conceptuals.

- 3.1.1. L'acció social contextualitzada en l'àmbit específic de pràctiques.
- 3.1.2. Marc teòric de l'acció professional.
- 3.1.3. Perfil, necessitats i problemàtica de la població atesa.
- 3.1.4. Recursos i límits de l'acció professional.
- 3.1.5. Intervenció individual, grupal i comunitària: disseny, execució i avaluació.
- 3.1.6. Treball en equip i en xarxa.

3.2. Procediments

- 3.2.1. Anàlisi i participació en les dinàmiques de la institució.
- 3.2.2. Accions professionals: entrevistes, projectes de grup i comunitat.
- 3.2.3. Identificació de situacions que requereixen de l'acció professional.
- 3.2.4. Argumentació teòrica de les accions proposades i realitzades.
- 3.2.5. Gestió i elaboració de documentació professional.
- 3.2.6. Participació activa en el grup de supervisió.
- 3.2.7. Aplicació del codi d'ètica professional.

3.3. Actituds en l'espai de pràctiques i en el grup de supervisió:

- 3.3.1. Autonomia, proactivitat i capacitat d'organització.
- 3.3.2. Reconeixement i gestió dels propis recursos i limitacions.
- 3.3.3. Assumpció de responsabilitats.
- 3.3.4. Flexibilitat i adaptabilitat davant dels canvis.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés, l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

Evidències de la C1:

- Sap detectar situacions de crisi o risc social i portar-hi a terme accions professionals.
- Avalua els resultats de les accions realitzades.
- És capaç de fer propostes de millora adequades i ajustades a la realitat.

Evidències de la C2:

- Sap desenvolupar un projecte d'intervenció i avaluar-ne els resultats fent propostes de millorar.
- Sap valorar processos d'avaluació de programes i estratègies d'intervenció en contextos diversos.

Evidències de la C3:

- Sap dissenyar i implementar activitats d'intervenció social de manera eficaç i eficient.
- Sap avaluar programes i projectes d'acció social.
- Compta amb els recursos i professionals de la xarxa i en fa un ús adequat.
- Potencia el treball en xarxa.

Evidències de la C4:

- Sap identificar les conseqüències del marc legislatiu en l'actuació professional.

Evidències de la C5:

- Sap treure conclusions de l'anàlisi sobre les accions i mètodes de la intervenció comunitària i fer-ne propostes de millora.

Evidències de la C6:

- Sap detectar i intervenir eficaçment davant de conflictes, dilemes i problemes ètics.

Evidències de la C7:

- Sap utilitzar les eines de comunicació i de relació per resoldre tensions i conflictes interpersonals i grupals propis de la professió.

Evidències de la C8:

- Coneix estratègies i és capaç d'aplicar-les per separar la pràctica professional de la vida personal.
- Sap establir una distància emocional òptima.

- Sap aplicar estratègies per prevenir i resoldre situacions d'estrès professional.

Evidències de la C9:

- Es mostra reflexiu i crític davant d'informes elaborats des de l'àmbit professional.

Evidències de la C10:

- És capaç de reflexionar sobre la praxi professional i de modificar conductes per afavorir-ne l'eficàcia.
- Es responsabilitza de les tasques encarregades i pren decisions fonamentades, arrel del seu resultat.

Evidències de la C11:

- Sap emetre judicis raonables per millorar la pràctica professional.
- Fa valoracions sobre la professió amb sentit crític i reflexiu.
- Sap exposar amb claredat les seves experiències professionals, judicis i reflexions, i fer una bona divulgació de la professió.

5.- Metodologia

La metodologia per al desenvolupament del Pràcticum de 4t curs consisteix, per una banda, en l'assumpció per part de l'estudiant de responsabilitats professionals en la pràctica directa, tenint com a referència l'orientació d'un professional en actiu (el/la cap de pràctiques) i, per l'altra, en la supervisió individual i en equip d'aquesta activitat pràctica, realitzada a la Facultat i guiada per la tutora supervisora. La sessió setmanal de supervisió serà un espai de suport, aprenentatge i entrenament en el fer professional.

5.1.- Activitats de la tutora supervisora

- Conducció de les sessions grupals d'acord amb la metodologia proposada
- Acompanyament en el procés d'immersió en la institució.
- Formalització de l'acord de pràctiques i de les avaluacions.
- Coordinació directa i periòdica amb el cap de pràctiques
- Orientació als estudiants en les situacions que ho requereixin.
- Mediació en la relació entre l'estudiant i el centre de pràctiques.
- Avaluació del procés d'aprenentatge i de la documentació generada.

5.2. Activitats de el/la cap de pràctiques

- Realització d'un seguiment periòdic de les pràctiques de l'estudiant.
- Col·laboració en el disseny del seu programa de treball.
- Avaluació del programa de treball de l'estudiant.
- Coordinació amb la tutora/supervisora de pràctiques.

5.3.- Activitats dels estudiants

5.3.1.- En el centre de pràctiques

- Coneixement i contextualització de la institució, dels professionals que hi treballen i de la seva tasca.
- Coneixement de les tasques, rol i funcions del professional.
- Participació en les dinàmiques quotidianes de l'exercici professional.
- Intervenció en les situacions reals que es presentin en l'exercici de les pràctiques.
- Aplicació de coneixements, mètodes i tècniques adquirits en el transcurs de la formació universitària.
- Identificació i afrontament dels propis recursos i límits per a la pràctica professional.
- Exercici de la capacitat d'organització i planificació de tasques.
- Utilització dels instruments i tècniques de documentació propis de l'exercici professional.
- Elaboració de propostes i d'encàrrecs específics.

5.3.2.- A la sessió setmanal de supervisió en equip

- Participació continuada a les sessions de supervisió en equip. Serà imprescindible un 80% d'assistència per a superar l'assignatura (3 faltes com a màxim¹), excepte en el cas d'estudiants de cooperació internacional o amb itinerari adaptat que realitzen les pràctiques fora de Catalunya.
- Aportació periòdica de casos o situacions crítiques afrontades al centre de pràctiques que permetin ser compartides i treballades en equip, segons les pautes establertes.
- Assumpció d'alguns dels rols que, a més de la participació ordinària a l'equip, li poden ser assignats en el procés de supervisió: coordinador/a de sessió, observador/a o ponent al pràcticum de primer.

1

Qualsevol situació extraordinària serà valorada per l'equip de supervisor@s de 4t curs.

- Reflexió fonamentada sobre situacions, accions i intervencions de la praxi professional, vinculant-les als aprenentatges realitzats a les diferents assignatures de la carrera i identificant els aspectes ètics i emocionals en elles implicats.

Treball a l'aula	25h.	1ECTS
Treball tutoritzat	125h.	5ECTS
Treball autònom	250h	10ECTS

6.- Sistema d'avaluació

L'organització del Pràcticum de 4rt curs segueix el següent calendari:

<i>1r. semestre</i>
Inici: 14 de setembre de 2018
Data de finalització: 21 de desembre 2018
14 setmanes (4 dies/setmana x 5 h/dia)
14 sessions de supervisió de 2 hores

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

L'avaluació del Pràcticum VI de quart curs es realitzarà des de tres perspectives:

- El/la cap de pràctiques, que realitza un informe de les pràctiques realitzades. Es lliura al final del procés.
- La tutora supervisora, que avalua la Pauta d'anàlisi qualitatiu de la intervenció, que l'estudiant lliurarà al final del semestre (11 de gener de 2019) a l'espai corresponent del Campus. També s'avaluarà el procés de treball de l'estudiant a l'espai de supervisió.
- El/la propi/pròpia estudiant, que el finalitzar el procés realitzarà una autoavaluació tant de la seva actuació en el context de pràctiques com de la seva actuació als espais de supervisió.

6.2. Criteris d'avaluació

L'avaluació tindrà sempre com a criteri de referència les competències definides en l'assignatura. Els resultats d'aprenentatge esperats serviran com a indicadors per a posar les diferents notes, segons la ponderació següent (per a poder superar l'assignatura, totes les notes han de tenir com a mínim un aprovat).

Instrument/avaluador	Pes en la nota final
Informe del/de la cap de pràctiques	40%
Pauta d'anàlisi qualitatiu de la intervenció (avaluada per la tutora supervisora)	30%
Autoavaluació	10%
Avaluació que la supervisora realitza del procés de treball de l'alumne a l'espai de supervisió.	20%

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.- Vies de comunicació amb les docents

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic.

Berta Boadas bboadas@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: Divendres 10.15-11.15

Francis González fgonzalez@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: Divendres 10.15-11.15

Eva Palasí epalasi@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: Divendres de 16 a 17,30

Cal concertar prèviament la cita amb cada professora.

9.- Bibliografia i recursos

Ayllón Gatnau, S. (2015). *Infància, pobresa i crisi econòmica*. Recuperat a http://obrasocial.lacaixa.es/deployedfiles/obrasocial/Estaticos/pdf/Estudios_sociales/vol40_ca.pdf

Cardona, J. i Campos, J.F. (2009). Cómo determinar un contexto de intervención: inventario para el análisis de la relación de ayuda entre el trabajador/a social y el cliente durante la fase de estudio y evaluación de la situación problema. *Portularia*, 9(2), 17-35.

Colom, D. (2008) *El Trabajo social sanitario: atención primaria y atención especializada. Teoría y práctica*. Madrid: Siglo XXI

Colom, D. (2012). *El diagnóstico social sanitario*. Barcelona: Editorial UOC.

Díaz, E. i Fernández, P. (2013). Conceptualización del diagnóstico en Trabajo Social: necesidades sociales básicas. *Cuadernos de Trabajo Social*, 26(2), 431-443.

Healey, K. i Mulholland, J. (2007). *Writing skills for social workers*. Los Angeles; London: Sage.

Hernández Aristu, J. (Comp.) (2000). *La supervisión: un sistema de asesoramiento y orientación para la formación y el trabajo*. Valencia: Nau Llibres.

López, P. (2011, setembre/desembre). Intervenció estratègica amb famílies: reduir la complexitat per potenciar els seus recursos. *Educació Social: Revista d'intervenció socioeducativa*, 49, 49-70. Recuperat a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/250178/334763>

Nardone, G. i Salvini, A. (2006). *El diálogo estratégico*. Barcelona: RBA.

Nardone, G. i Portelli, C. (2007). *Conocer a través del cambio*. Barcelona: Herder.

Pelegrí, X. (Coord.). (2011). *Els serveis socials a Catalunya: Aportacions per al seu estudi*. Lleida i Tarragona: Universitat de Lleida i Universitat Rovira i Virgili.

(2011, desembre). La professió davant la crisi i el malestar social. *Revista de Treball Social* 194.

(2015, abril). Al costat dels infants i els adolescents (I). *Revista de Treball Social*, 204.

Riberas, G. i Rosa, G. (Coords.). (2015). *Inteligencia profesional : ética, emociones y técnica en la acción socioeducativa*. Barcelona: Claret.

Segado, S. (2011). *Nuevas tendencias en Trabajo Social con Familias. Una propuesta para la práctica desde el empowerment*. Madrid: Trotta.

Viñas, A. i Fabregó, E. (2012). *El professional com a persona*. Barcelona: Departament de Benestar Social i Família, Generalitat de Catalunya.

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
C1. Actuar en situacions de crisi o risc social, avaluant-ne els resultats.	- Realització de treball individual - Aportació de casos o situacions crítiques - Resolució en grup de situacions proposades - Tutorització individual i grupal - Recerca i exposició d'informació - Lectura i anàlisi del material proposat - Intervenció en situacions reals en l'exercici de les pràctiques. - Aplicació de coneixements, mètodes i tècniques adquirits. - Ús d'instruments i tècniques adients.	- Sap detectar situacions de crisi o risc social i portar-hi a terme accions professionals. - Avalua els resultats de les accions realitzades. - És capaç de fer propostes de millora adequades i ajustades a la realitat.	- Supervisió (Veure Pauta d'avaluació 1) - Pràctiques intensives (Veure Pauta d'avaluació 2) - Pauta d'anàlisi qualitatiu de la intervenció (Veure Pauta d'avaluació 3) - Autoavaluació (Veure Pauta d'avaluació 4)
C2. Implementar i avaluar un projecte d'intervenció social.		- Sap desenvolupar un projecte d'intervenció i avaluar-ne els resultats fent propostes de millorar. - Sap valorar processos d'avaluació de programes i estratègies d'intervenció en contextos diversos.	
C3. Realitzar accions per a la promoció de processos de canvi de persones i col·lectius.		- Sap dissenyar i implementar activitats d'intervenció social de manera eficaç i eficient. - Sap avaluar programes i projectes d'acció social. - Compta amb els recursos i professionals de la xarxa i en fa un ús adequat. - Potencia el treball en xarxa.	
C4. Valorar la influència dels marcs legals en la intervenció social.		- Sap identificar les conseqüències del marc legislatiu en l'actuació professional.	
C5. Valorar els processos d'implementació de projectes desenvolupats en una comunitat		- Sap treure conclusions de l'anàlisi sobre les accions i mètodes de la intervenció comunitària i fer-ne propostes de millora.	
C6. Aplicar estratègies d'actuació davant de dilemes i problemes ètics.		- Sap detectar i intervenir eficaçment davant de conflictes, dilemes i problemes ètics.	
C7. Aplicar habilitats socials per interactuar de forma positiva amb persones, famílies, grups i comunitats i resoldre conflictes.		- Sap utilitzar les eines de comunicació i de relació per resoldre tensions i conflictes interpersonals i grupals propis de la professió.	

C8. Aplicar estratègies per afavorir el benestar professional.	- Participació activa en l'espai de supervisió - Identificació i afrontament dels propis recursos i límits per a la pràctica professional.	- Coneix estratègies i és capaç d'aplicar-les per separar la pràctica professional de la vida personal. - Sap establir una distància emocional òptima. - Sap aplicar estratègies per prevenir i resoldre situacions d'estrès professional.	
C9. Valorar documents i informes professionals vinculats a la pràctica professional.	- Realització de treball individual - Aportació de casos o situacions crítiques - Resolució en grup de situacions proposades - Tutorització individual i grupal - Recerca i exposició d'informació - Lectura i anàlisi del material proposat - Intervenció en situacions reals en l'exercici de les pràctiques. - Aplicació de coneixements, mètodes i tècniques adquirits. - Ús d'instruments i tècniques adients.	- Es mostra reflexiu i crític davant d'informes elaborats des de l'àmbit professional.	
C10. Responsabilitzar-se de les tasques encarregades i prendre decisions fonamentades, arrel del seu resultat.	- Assumpció de diferents rols en el grup de treball - Elaboració de propostes i d'encàrrecs específics.	- És capaç de reflexionar sobre la praxi professional i de modificar conductes per afavorir-ne l'eficàcia. - Es responsabilitza de les tasques encarregades i pren decisions fonamentades, arrel del seu resultat.	
C11. Avaluar i difondre experiències vinculades a la praxi professional.	- Presentació del centre de pràctiques i exposició d'experiències pròpies amb sentit crític - Participació activa en l'espai de supervisió - Participació en les dinàmiques quotidianes del centre de pràctiques.	- Sap emetre judicis raonables per millorar la pràctica professional. - Fa valoracions sobre la professió amb sentit crític i reflexiu. - Sap exposar amb claredat les seves experiències professionals, judicis i reflexions, i fer una bona divulgació de la professió.	